

Da Frd. af 1841 blev forhandlet i Stænderne, var jo allerede for Sjællands Vedkommende Veinettet meget væsentligt fuldført; det var dengang Sylland, som stod længst tilbage, og da Stænderforsamlingen i Viborg behandlede Sagen, manglede det naturligtvis heller ikke paa Besvælinger over, at Sylland vilde komme til at være brosthødent med Hensyn til Udførelsen af de forskjellige Veianlæg, som vare stillede i Udsigt for de paafølgende Aar; og, efterat mere vidtgaaende Fordringer vare tilbageviste, besluttede den viborgske Stænderforsamling at indgaae med en Henstilling om, at Statskassen skulde forstrække et betydeligere Beløb til en hurtigere Udførelse end den planmæssige af de forskjellige Veianlæg. Det var nemlig i sin Tid meget bestemt paalagt, at det skulde tages i Betragtning ikke at overbebyrde Veikassen. Den kunde naturligtvis ikke selv mynte Penge, og det paalaa ikke Staten at give den Penge; der skulde itide lægges Planer, hvis Udførelse man med Sikkerhed kunde forudsæe, lode sig bestride ved Veikassens Indtægter. Stænderforsamlingen foreslog altsaa, at saadanne betydeligere Tilskud skulde ydes, imod at det hele Lands Hartkorn da i den sidste Halvdeel af den Aarrække, der oprindeligt havde været paatænkt til Udførelsen af Veinettet, skulde tilbagebetale samme, og at Renterne af de foreskudte Summer, forsaavidt Laanet ikke var givet rentefrit — thi det Bedste var naturligtvis det Bedste — ligeledes paa samme Maade skulde erlægges derved, at Hartkornets aarlige Bidrag da kom til at vare i en saa meget længere Række af Aar, som dertil maatte være nødvendigt. Det var Standpunktet den Gang. De videst gaaende Fordringer gif ud paa, at man vilde have Laan, naturligtvis af Statskassen, men dog saaledes, at disse Laan skulde betales, — Henstillingen om, at Laanene skulde være rentefrie, seer det høie Thing vistnok, vare ikke meget alvorlig meente — og saaledes at baade Tilbagebetalingen af Laanet og Renterne skulde udredes af Hartkornet. Det kunde efter det Bestaaende heller ikke tænkes, at man kunde gaae videre. Regjeringen fandt imidlertid, at der ikke kunde være Tale om for Tiden at søge den attraaede Hjælp udbirket eller tilfagt, og Kammeret — det vil sige Rentekammeret,

hvorunder Sagen den Gang henhørte — blev desaaarsag af Hs. Maj. Kongen alene bemyndiget til at brevvegle med Finantscollegiet om Laanet i det attraaede Niemed. Naturligtvis var det Noget, som var lige indlysende for Alle, at den extraordinaire Hjælp, som skulde bevilges, ikke kunde betragtes paa anden Maade end som et Middel til Anticipationen af de Arbejder, til hvis Udførelse de fornødne Beløb i sin Tid maatte søges paa samme Maade, paa hvilken de vilde have været at tilbeibringe uden en saadan Anticipation. Nu kom de følgende Aar, og nu blede Laanene ydede, og de bleve ydede i rigeligt Maal, og rentefrit. Veikassen har Aar efter Aar modtaget disse meget betydelige Laan, og der har aldrig været Tale om Rentens Erlæggelse. Nu er dette Gjældsbeløb endelig svulmet op til omtrent 5 Millioner Rigsdaler, og nu foreslaaer man pludseligt at slaae en Streg herover. — Hvad er det nu, der skeer herved? Hvis det var saaledes, som det fra forskjellige Sider synes at blive antaget, at det er os Allesammen, som skulde disse Penge, at det er Staten, som har havt at udføre disse Arbejder, og at vi altsaa Alle ere deelagtige i denne Gjæld, og altsaa ogsaa Alle skulde betale vor respective Part deraf, saa var Sagen ganske simpel; saa var det kun et Omsvøbsdepartement; saa slog man en Streg over Millionerne, og derved var Forholdet ordnet paa den simpleste og naturligste Maade. Men nu, mine Herrer, er det saaledes, at det er Hartkornsbesidderne, som ubelukkende ere dem, der skulde, det er Hartkornsbesidderne alene, der skulde betale, og det Hul, som fremstaer ved, at disse Millioner ikke komme ind med Undtagelse af de smaa bitte Stumper, som blive tilbage, og som virkelig for Størstedelen ere saa overordentligt ubetydelige, at man næsten maa undsee sig ved at fræve dem — dette store Hul vil ganske sikkert blive dækket af Andre end af Hartkornsbesidderne, det vil blive dækket af Alle ved de almindelige Skatter. Det er dette Forhold, der gjør, at den hele Foranstaltning efter min Opfattelse maa siges at hvile paa en uretfærdig Grundvold. Hvis det nu kunde siges, at saaledes som Udviklingen havde været her i Landet, var der en saa overordentlig stor Mød,